

G is Esvelts nyeuen dijk aen de veensteegh, heb in present van den bovcant van desen dyck gewaeterpast bevinde als t' waeter soo hoo staet dat het lant aen(de) oostsyde van(de) veensteegh wel 80 offte 90 roeden sal onder floyen Die omstanders verklaeren eer sy tselve duer staeken dat t' waeter over den dijk stortten tot schade van(de) nabuyren van Velthuysen Maenen en(de) Wageningen.

Act(um) in Julius A 1655

Door N van Geelkercken lantm(eter) deses vorstend(om)s.

In feite is dit stuk een klacht over de vele doorbraken van de Grebbedijk. Die van 1595, toen het water met zoveel kracht de Vallei binnenstroomde dat 't het wachthuis en de brug aan de Slijkpoort te Amersfoort deed instorten, na eerst de Zandpoort te Wageningen verwoest te hebben, noemt Van Geelkercken niet. Tengevolge van die dijkbreuken leed Veenendaal, vrijwel onbeschermd in het midden van de Vallei gelegen, het meest van „al de geene die tusschen den Grebdyck en(de) desen slaeper wonen.” Opmerkelijk is de naam Swaluerstert, duidend op de vorm der watervertakking. De naam is vrijwel vergeten thans. De Geldersen wierpen tegen het hoge water een dijk op, Esvelts nieuwe dijk aan de Veensteeg. Bedoelde dijk heet thans Meikade d.i. kade langs de meien of hooilanden. De oude dijk lag westelijker (Topogr. kaart 1 : 25000 no. 467 Veenendaal.) De dijk was blijkens Van Geelkerckens mededeling niet afdoende. 't Is waarschijnlijk een kade geweest.

Nu in Veenendaal op 5 Maart de watersnood van 1855 herdacht werd, het jaar waarin de slaeper bezweek aan de Munnikenheul, is dit kaartje bijzonder actueel.

Veenendaal.

D. PHILIPS.

DE GRENS GOOI—STICHT IN HET KAARTBEELD.

Het pas verschenen werkje van S. J. Fockema Andreae over Willem I, graaf van Holland, en de hollandse hoogheemraadschappen, bevat een reproductie van de kaart van Holland van Van Berckenrode, waarop de grens van 1535 schijnt afgebeeld te zijn, maar in een zeer onnauwkeurige vorm. De inschinkeling langs de grens Eemnes-Baarn is veel te kort, en de andere drie grensstukken zijn sterk mistekend.

Ernstiger is dat de kaart van A. van der Zweep achterin prof. Enklaars: Het landsheerlijk bestuur in het Sticht Utrecht, 1922, die de toestand van ongeveer het jaar 1500 in beeld brengt, door het gezag van dat werk aanleiding zou kunnen geven dat een in vele

opzichten onjuist kaartbeeld als gezaghebbend beschouwd zou worden. Het is dus wel nodig hierop enkele correcties te geven.

De (niet opgegeven) schaal van deze kaart bedraagt ongeveer 1 : 180000. De verschillende gerichtheid van de grensdelen aan weerszijden van de schinkel, waarvan er slechts één werkelijk op de Domtoren raait, komt niet tot uiting, en de schinkel zelf is ongeveer 900 meter groot getekend ter plaatse van het conferentieoord Drakenburg, in plaats van ongeveer 125 meter groot tussen grenspalen 6 en 7, bij Heidebloem.

Het grensgedeelte Leeuwenpaal-Eemmond (oude toestand) klopt niet met de kaarten van De Roy en Tirion. Ook de grenzen van de gerechten, die overgenomen zijn naar de niet altijd juiste gissingen van dr A. A. Beekman, geven aanleiding tot ernstige critiek.

De grens Eemnes-Buiten—Eemnes-Binnen, aangegeven op de kaart van Gooiland van Ottens, behoort geheel recht te zijn. De noordpunt van Oostveen-Maartensdijk is véél te ver doorgetrokken, tot de grensschinkel toe, maar de noordpunt van De Bilt daarentegen, nog pas door herstel van de grenssteen weer kenbaar gemaakt, behoort verder *langs* De Vuursche door te lopen. Omstreeks 1500 toch zal de tegenwoordige toestand van deze grenzen, die correspondeert met de opmetingen van raadsheer Nicolai van 1539, al wel gegolden hebben.

De vorm van de Vuursche-heerlijkheid zal ook wel niet veel verschild hebben van de kaart van 1597 in het Rijksarchief. Dit gebied is op de geïncrimineerde kaart tot voorbij de grensschinkel getekend, dus véél te ver naar het Noorden, en de vorm lijkt sterk op een gissing te berusten.

De onjuiste voorstelling van de noordpunt van De Bilt is zeker aan de kaart van De Roy te wijten, waar ik al onlangs voor waarschuwde, en die speciaal wat betreft de grenzen, bij voorbeeld ook die van Baarn en de beide „Nonnengroepen”, op zichzelf beschouwd eigenlijk wat details betreft nauwelijks ook maar enige bewijskracht heeft.

M. RAVEN.

SAKEN VAN CLEYNDER IMPORTANTIE.

Oude-dags-verzorging.

Katarina van Ep, weduwe van Pieter Vermerk, was hetzij door ouderdom, hetzij door lichte lichaamsgebreken waarschijnlijk niet meer in staat, om geheel voor zichzelf te zorgen. Daarom zal zij uitgezien hebben naar geschikte hulp en bijstand, die het haar mogelijk maakte haar laatste levensjaren met minder zorg en moeite door te brengen.

Daarin was zij geslaagd: het echtpaar Adriaen Stael en Mechtelt Weiman bleek bereid het haar gedurende haar verdere leven ge-